

SAP projekt: Analiza specifikacija automobila

Fran Lubina, Zvonimir Stracenski, Luka Varga, Karlo Vešligaj

2026-01-23

Cilj i opis projekta

U okviru ovog projekta naglasak će biti na statističko zaključivanje vezano uz prethodne marketinške kampanje poduzeća, što je bitan korak u planiranju budućih kampanja. Tradicionalne masovne kampanje, poput reklamnih panoa, tipično imaju vrlo nisku uspješnost koja prema provedenim studijama često iznosi i ispod 1%. S druge strane, ciljani marketing često pokazuje značajno veću učinkovitost zbog usmjerenosti na kupce koji su skloniji kupnji određenih proizvoda i usluga.

U okviru ovog projekta naglasak će biti na statističko zaključivanje vezano uz specifikacije automobila, što je bitan korak u planiranju što objektivnijih odluka o modelu koji odgovara svim zahtjevima kupca. Automobilska industrija kontinuirano evoluira, s naglaskom na ekološku održivost, sigurnost i tehnološku inovaciju. Razumijevanje odnosa između tehničkih specifikacija automobila i njihovih performansi ključno je kako za kupce tako i za proizvodače. Statističkom analizom podataka o automobilima moguće je identificirati ključne faktore koji utječu na cijenu, potrošnju goriva, i ukupne performanse vozila.

Inicijalni pregled i obrada podataka

```
# Učitavanje dataseta
my_cars <- read.csv("car_specifications.csv")
```

Podatci se sastoje od specifikacija automobila za 205 različitih modela od 22 proizvodača. Skup sadrži tehničke karakteristike i tržišne varijable s ukupno 26 atributa prikupljenih iz autoindustrije. Podaci uključuju dimenzije automobila (duljina, širina, visina), međuosovinskog razmaka, obujam i snagu motora, vrstu pogonskog goriva, cijenu, broj vrata, potrošnju goriva u gradu i na autocesti, tip pogona (prednji, stražnji, 4WD) i druge relevantne specifikacije:

```
dim(my_cars)

## [1] 201 26

names(my_cars)

## [1] "make"                 "aspiration"          "num.of.doors"
## [4] "body.style"           "drive.wheels"         "engine.location"
## [7] "wheel.base"           "length"              "width"
## [10] "height"               "curb.weight"          "engine.type"
## [13] "num.of.cylinders"     "engine.size"          "fuel.system"
```

```

## [16] "bore"                  "stroke"                 "compression.ratio"
## [19] "horsepower"              "peak.rpm"                "price"
## [22] "city.L.100km"            "highway.L.100km"        "fuel"
## [25] "country"                "continent"

```

Prikažimo prvih nekoliko redaka:

```
head(my_cars)
```

```

##      make aspiration num.of.doors body.style drive.wheels engine.location
## 1 Alfa Romeo      std         two convertible      rwd      front
## 2 Alfa Romeo      std         two convertible      rwd      front
## 3 Alfa Romeo      std         two hatchback      rwd      front
## 4 Audi             std         four sedan          fwd      front
## 5 Audi             std         four sedan          4wd      front
## 6 Audi             std         two sedan          fwd      front
##   wheel.base length width height curb.weight engine.type num.of.cylinders
## 1    225.0   428.8 162.8 124.0     1156      dohc       four
## 2    225.0   428.8 162.8 124.0     1156      dohc       four
## 3    240.0   434.8 166.4 133.1     1280      ohcv       six
## 4    253.5   448.6 168.1 137.9     1060      ohc        four
## 5    252.5   448.6 168.7 137.9     1281      ohc        five
## 6    253.5   450.3 168.4 134.9     1137      ohc        five
##   engine.size fuel.system bore stroke compression.ratio horsepower peak.rpm
## 1      2130      mpfi 8.81  6.81        9.0      111     5000
## 2      2130      mpfi 8.81  6.81        9.0      111     5000
## 3      2491      mpfi 6.81  8.81        9.0      154     5000
## 4      1786      mpfi 8.10  8.64       10.0      102     5500
## 5      2229      mpfi 8.10  8.64        8.0      115     5500
## 6      2229      mpfi 8.10  8.64        8.5      110     5500
##   price city.L.100km highway.L.100km fuel country continent
## 1 13495     11.19      8.70 petrol  Italy   Europe
## 2 16500     11.19      8.70 petrol  Italy   Europe
## 3 16500     12.37      9.04 petrol  Italy   Europe
## 4 13950      9.79      7.83 petrol Germany Europe
## 5 17450     13.06     10.68 petrol Germany Europe
## 6 15250     12.37      9.40 petrol Germany Europe

```

Analiza podataka

Podatke zatim analiziramo i interpretiramo pomoću statističkih metoda vodeći se prethodno definiranim pitanjima.

Pitanje 1: Razlikuje li se snaga motora izmedu automobila s turbopunjačem i atmosferskim motorima?

Najprije izračunamo mjere centralne tendencije za snagu motora ovisno o tipu usisavanja zraka.

```
summary.result1 <- my_cars %>%
  group_by(aspiration) %>%
  summarise(
    count = n(),
    mean_horsepower = mean(horsepower, na.rm = TRUE),
    median_horsepower = median(horsepower, na.rm = TRUE),
    sd_horsepower = sd(horsepower, na.rm = TRUE),
    min_horsepower = min(horsepower, na.rm = TRUE),
    max_horsepower = max(horsepower, na.rm = TRUE),
    q25 = quantile(horsepower, 0.25, na.rm = TRUE),
    q75 = quantile(horsepower, 0.75, na.rm = TRUE)
  )

summary.result1

## # A tibble: 2 x 9
##   aspiration count mean_horsepower median_horsepower sd_horsepower
##   <chr>      <int>        <dbl>            <dbl>          <dbl>
## 1 std         165        99.0            88             37.5
## 2 turbo       36        123.            120.           31.1
## # i 4 more variables: min_horsepower <int>, max_horsepower <int>, q25 <dbl>,
## #   q75 <dbl>
```

Postoje indikacije da bi motori s turbopunjačem trebali imati veću snagu od atmosferskih motora.

Ovakvo ispitivanje možemo provesti t-testom.

Kako bi mogli provesti test, moramo najprije provjeriti pretpostavke normalnosti i nezavisnosti uzorka. Obzirom da razmatramo dva uzorka za motore koji se nalaze u različitim automobilima, možemo pretpostaviti njihovu nezavisnost. Sljedeći korak je provjeriti normalnost podataka koju provjeravamo histogramom.

```
clean_horsepower_std <- na.omit(my_cars[my_cars$aspiration == "std", ]$horsepower)
clean_horsepower_turbo <- na.omit(my_cars[my_cars$aspiration == "turbo", ]$horsepower)

xrange <- range(c(clean_horsepower_std, clean_horsepower_turbo))

ymax <- max(
  hist(clean_horsepower_std, plot = FALSE)$counts,
  hist(clean_horsepower_turbo, plot = FALSE)$counts
)

par(mfrow = c(1, 2))

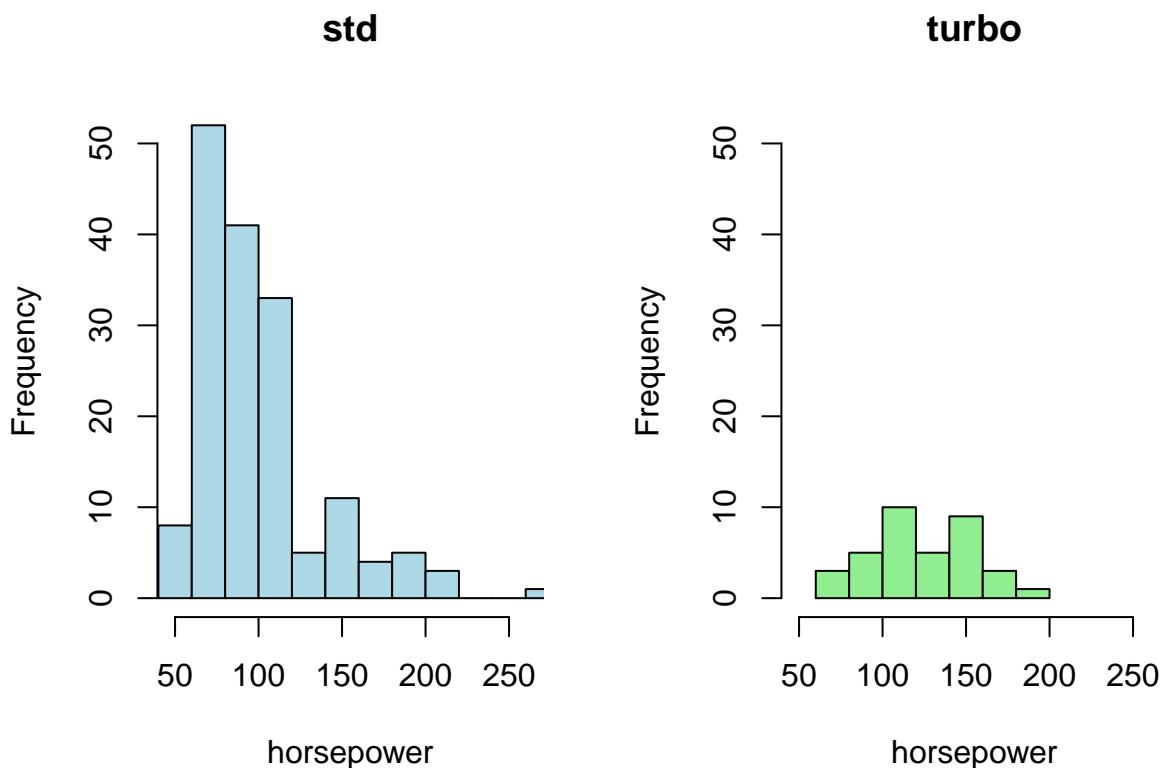
hist(clean_horsepower_std,
  main = "std",
  xlab = "horsepower",
  ylab = "Frequency",
  col = "lightblue",
```

```

border = "black",
xlim = xrange,
ylim = c(0, ymax))

hist(clean_horsepower_turbo,
     main = "turbo",
     xlab = "horsepower",
     ylab = "Frequency",
     col = "lightgreen",
     border = "black",
     xlim = xrange,
     ylim = c(0, ymax))

```


Zbog prisutnosti ekstremnih vrijednosti i narušene pretpostavke o normalnosti distribucije (uočene vizualnim pregledom histograma), umjesto t-testa korišten je Mann-Whitney-Wilcoxonov test kao robusnija neparametrijska alternativa za usporedbu dviju nezavisnih skupina.

Iz gornjih histograma možemo zaključiti da podatci u dvije navedene grupe nisu normalno distribuirani.

S obzirom da podaci nisu normalno distribuirani, primijenit ćemo Mann-Whitney-Wilcoxonov test.

Mann-Whitney-Wilcoxonov test

Hipoteze:

H_0 : Ne postoji značajna razlika u snazi motora, odnosno snaga turbo motora je manja ili jednaka snazi atmosferskih motorova.

H_1 : Snaga motora automobila s turbopunjajućem značajno je veća od snage automobila s atmosferskim motorom ($Mdn_{turbo} > Mdn_{std}$)

```
wilcox.test(clean_horsepower_turbo,
             clean_horsepower_std,
             alternative = "greater",
             conf.int = TRUE)

##
##  Wilcoxon rank sum test with continuity correction
##
## data:  clean_horsepower_turbo and clean_horsepower_std
## W = 4306.5, p-value = 5.652e-06
## alternative hypothesis: true location shift is greater than 0
## 95 percent confidence interval:
##    19.00006      Inf
## sample estimates:
## difference in location
##                  28.99995
```

Zaključak

Mann-Whitney-Wilcoxonovim testom utvrđeno je da automobili s turbopunjajućem imaju statistički značajno veću snagu motora u usporedbi s automobilima s atmosferskim motorom ($p < 0.001$). Na temelju dobivene p-vrijednosti, odbacujemo nultu hipotezu (H_0) u korist alternativne (H_1).

Pitanje 2: Postoji li statistički značajna razlika u gradskoj potrošnji automobila između različitih kontinenata proizvodača?

```
grouped <- group_by(my_cars, continent)

summary.result1 <- summarise(
  grouped,
  count = n(),
  mean_city = mean(city.L.100km, na.rm = TRUE),
  median_city = median(city.L.100km, na.rm = TRUE),
  sd_city = sd(city.L.100km, na.rm = TRUE),
  min_city = min(city.L.100km, na.rm = TRUE),
  max_city = max(city.L.100km, na.rm = TRUE),
  q25 = quantile(city.L.100km, 0.25, na.rm = TRUE),
  q75 = quantile(city.L.100km, 0.75, na.rm = TRUE)
)
summary.result1

## # A tibble: 3 x 9
##   continent     count mean_city median_city sd_city min_city max_city    q25    q75
##   <chr>       <int>     <dbl>      <dbl>     <dbl>     <dbl>     <dbl> <dbl> <dbl>
## 1 Asia          107      9.12      8.7      2.04      4.8      14.7    7.58  9.79
## 2 Europe         74      11.5      11.2      2.48      6.35      18.1    9.79 12.9 
## 3 North Ameri~     20      8.46      7.58      2.19      5        12.4    7.27  9.79
```

Tablica prikazuje mjere centralne tendencije gradske potrošnje automobila grupiranih po kontinentu proizvodača. Može se uočiti kako se aritmetička sredina i medijan gradske potrošnje razlikuju među kontinentima.

```
xrange <- range(my_cars$city.L.100km) + c(-0.5, 0.5)
ymax <- max(
  hist(my_cars[my_cars$continent == "Europe", ]$city.L.100km, plot = FALSE)$counts,
  hist(my_cars[my_cars$continent == "Asia", ]$city.L.100km, plot = FALSE)$counts,
  hist(my_cars[my_cars$continent == "North America", ]$city.L.100km, plot = FALSE)$counts
)

par(mfrow = c(1, 3))

hist(my_cars[my_cars$continent == "Europe", ]$city.L.100km,
  main = "Europa",
  xlab = "L/100km",
  ylab = "Frekvencija",
  col = "lightblue",
  border = "black",
  xlim = xrange)

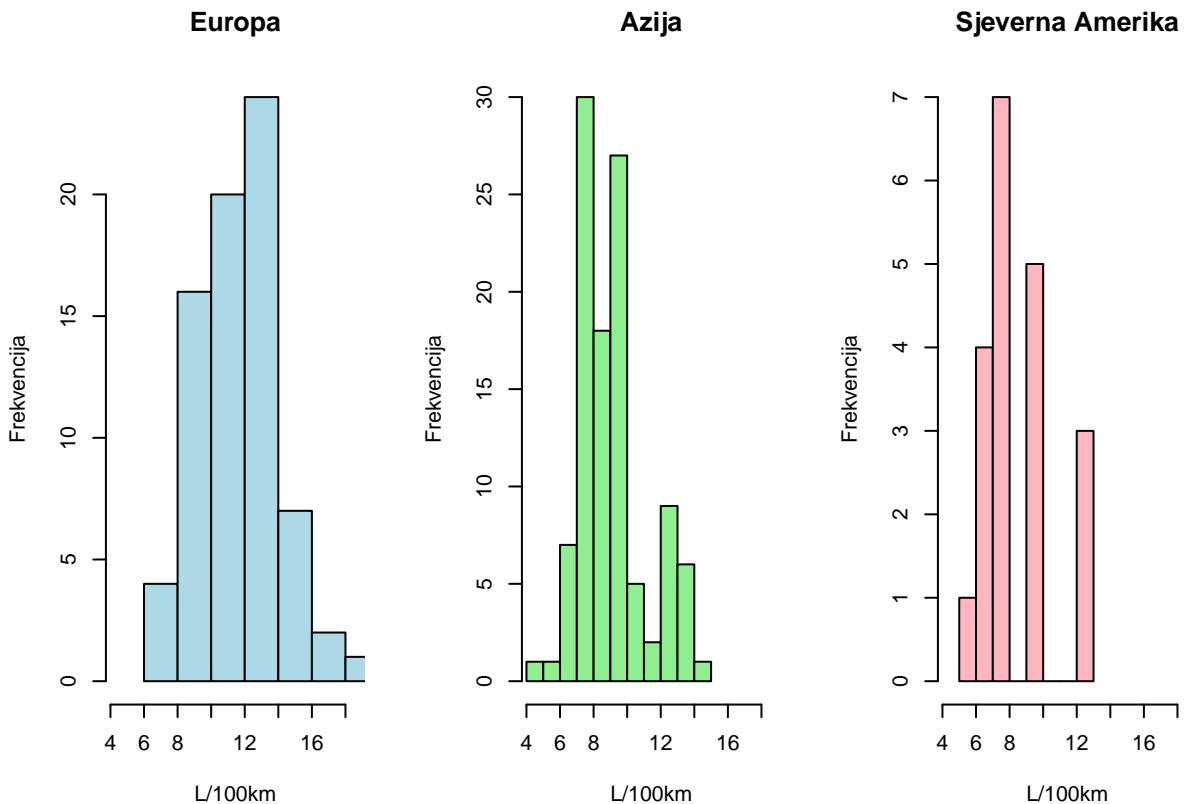
hist(my_cars[my_cars$continent == "Asia", ]$city.L.100km,
  main = "Azija",
  xlab = "L/100km",
  ylab = "Frekvencija",
  col = "lightgreen",
  border = "black",
```

```

xlim = xrange)

hist(my_cars[my_cars$continent == "North America", ]$city.L.100km,
     main = "Sjeverna Amerika",
     xlab = "L/100km",
     ylab = "Frekvencija",
     col = "lightpink",
     border = "black",
     xlim = xrange)

```


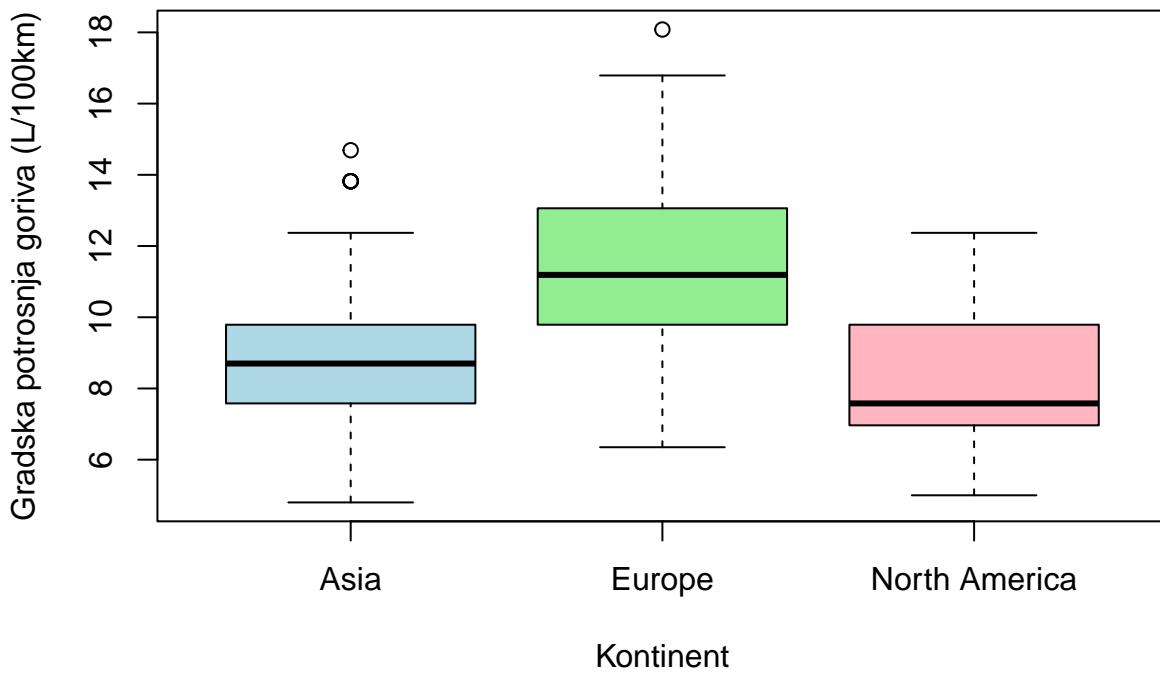
Ova tri histograma prikazuju raspodjelu automobila po gradskoj potrošnji, pri čemu svaki histogram predstavlja jedan od kontinenata. Iz prikaza je jasno vidljiva razlika u potrošnji, osobito za Europu, gdje je gradska potrošnja, prema ovom uzorku, znatno viša u odnosu na Sjevernu Ameriku i Aziju.

```

boxplot(city.L.100km ~ continent, data = my_cars,
       main = "Gradska potrošnja goriva po kontinentu",
       xlab = "Kontinent",
       ylab = "Gradska potrošnja goriva (L/100km)",
       col = c("lightblue", "lightgreen", "lightpink"),
       family="Helvetica")

```

Gradska potrošnja goriva po kontinentu

U boxplot dijagramima jasno je vidljiva značajna razlika u medijanima i ostalim kvartalima između kontinenta. Posebno je istaknuta razlika između Europe i preostalih dvaju kontinenta. Europa, prema boxplot dijagramu, ima značajno višu potrošnju. Donji kvartil Europe gotovo je veći od gornjeg kvartila preostala dva kontinenta, što znači da preko 70 % europskih automobila troši jednako ili više goriva od 25 % automobila s najvećom potrošnjom u Aziji i Sjevernoj Americi.

U uzorku automobila iz Azije i Europe postoji mali broj stršećih vrijednosti, što može utjecati na raspodjelu podataka, ali ne mijenja osnovni zaključak o razlikama među grupama.

Kako bismo izabrali kojim testom možemo testirati postoji li statistički značajna razlika u gradskoj potrošnji automobila između različitih kontinenata proizvodača potrebno je provjeriti normalnost podataka. To je učinjeno sljedećim Q-Q dijagramima.

```

par(mfrow = c(1, 3))

# Q-Q plot za Europu
qqnorm(my_cars$city.L.100km[my_cars$continent == "Europe"],
       main = "Q-Q Plot: Europa",
       xlab = "Teorijski kvantili",

```

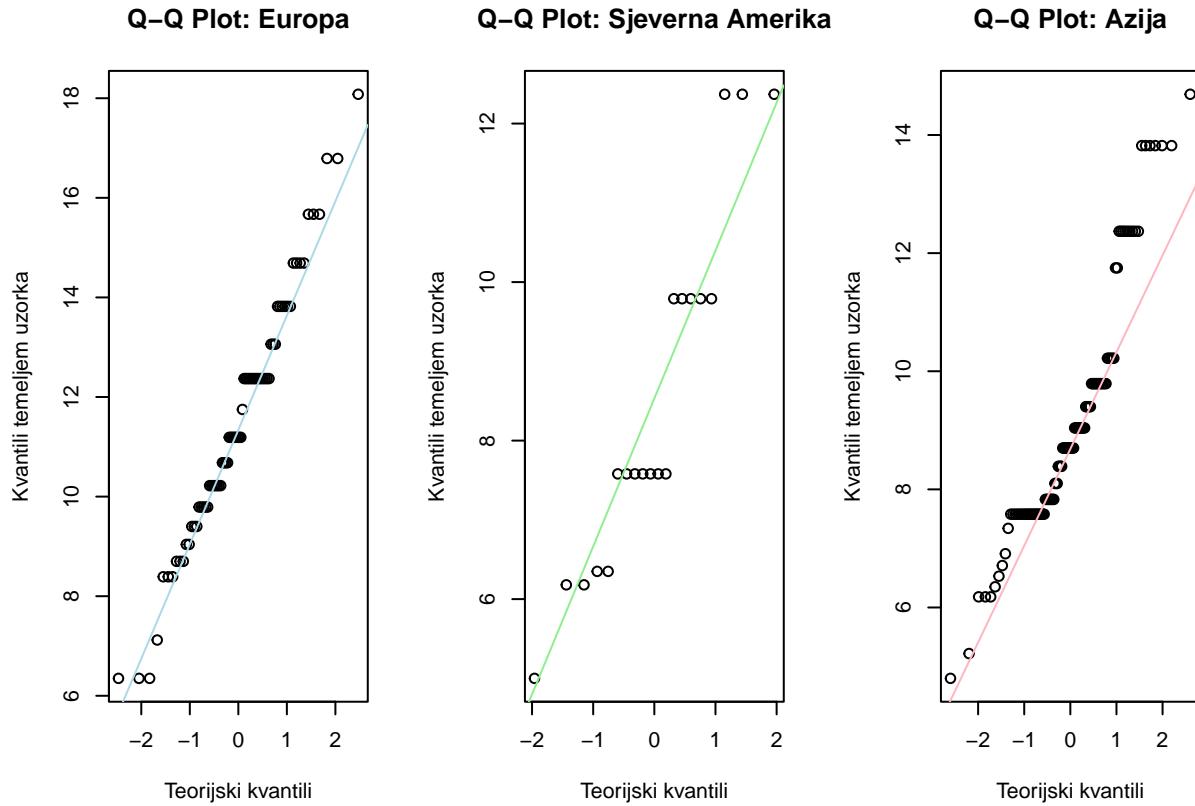
```

    ylab = "Kvantili temeljem uzorka")
qqline(my_cars$city.L.100km[my_cars$continent == "Europe"], col = "lightblue")

# Q-Q plot za Sjevernu Ameriku
qnorm(my_cars$city.L.100km[my_cars$continent == "North America"],
      main = "Q-Q Plot: Sjeverna Amerika",
      xlab = "Teorijski kvantili",
      ylab = "Kvantili temeljem uzorka")
qqline(my_cars$city.L.100km[my_cars$continent == "North America"], col = "lightgreen")

# Q-Q plot za Aziju
qnorm(my_cars$city.L.100km[my_cars$continent == "Asia"],
      main = "Q-Q Plot: Azija",
      xlab = "Teorijski kvantili",
      ylab = "Kvantili temeljem uzorka")
qqline(my_cars$city.L.100km[my_cars$continent == "Asia"], col = "lightpink")

```


Q-Q dijagrami prikazuju značajna odstupanja od normalne distribucije za proizvođače iz Sjeverne Amerike i Azije. Zbog toga moramo koristiti test koji ne pretpostavlja normalnost podataka. Zato koristimo Kruskal-Wallisov test koji je neparametarska alternativa ANOVA testu.

H0: Ne postoji razlika u distribuciji gradske potrošnje goriva između Europe, Azije i Sjeverne Amerike.

H1: Postoji razlika u distribuciji gradske potrošnje goriva između Europe, Azije i Sjeverne Amerike.

Odabrana razina značajnosti: $\alpha=0.05$

```
my_cars$continent <- as.factor(my_cars$continent)
kruskal.test(city.L.100km ~ continent, data = my_cars)
```

```
##
## Kruskal-Wallis rank sum test
##
## data: city.L.100km by continent
## Kruskal-Wallis chi-squared = 49.079, df = 2, p-value = 2.201e-11
```

Zbog izrazito niske p-vrijednosti (< 0.05) Kruskal-Wallisovog testa zaključujemo da ova tri skupa podatka ne proistjeću iz iste distribucije, tj. da postoji razlika u gradskoj potrošnji između Azije, Europe i Sjeverne Amerike.

Kako bismo dodatno usporedili pojedine parove kontinenata provodimo Mann-Whitney-Wilcoxonov test.

Zbog višestrukih parnih usporedbi, primjenjena je Bonferronijeva korekcija kako bi se kontrolirala ukupna razina značajnosti (Alpha se dijeli s brojem usporedbi). Odabrana razina značajnosti za Bonferroni korekciju: $\alpha_{\text{Bonferroni}} = \frac{0.05}{3} \approx 0.0167$

```
pairwise.wilcox.test(my_cars$city.L.100km,
                      my_cars$continent,
                      p.adjust.method = "bonferroni")
```

```
##
## Pairwise comparisons using Wilcoxon rank sum test with continuity correction
##
## data: my_cars$city.L.100km and my_cars$continent
##
##          Asia      Europe
## Europe     1.9e-10 -
## North America 0.37    2.7e-05
##
## P value adjustment method: bonferroni
```

Zbog visoke p-vrijednosti pri usporedbi gradske potrošnje Azije i Sjeverne Amerike ne možemo odbaciti mogućnost da te dvije potrošnje proističu iz iste distribucije. Ostale kombinacije (Azije i Europa te Europa i Sjeverna Amerika) imaju izrazito nisku p-vrijednost, pa možemo zaključiti da proizlaze iz različitih distribucija.

Prije odabira konačnog testa, isprobana su još dva pristupa: hi-kvadrat test, pri čemu su podaci podijeljeni u tri skupine po potrošnji, te ANOVA test nakon logaritamske pretvorbe podataka. Kruskal-Wallisov test pokazuje se primjerenojim od hi-kvadrat testa kod kontinuiranih podataka, jer ne zahtijeva proizvoljnu podjelu podataka. Logaritamska transformacija nije uspjela postići normalnost podataka za Aziju, što dodatno opravdava primjenu neparametarskog Kruskal-Wallisova testa.

Pitanje 3: Možemo li predvidjeti cijenu automobila na temelju dimenzija (length, width), snage motora (horsepower), obujma motora (engine-size) i gradske potrošnje goriva?

Predviđanje cijene vozila

Istražujemo može li se cijena vozila predvidjeti na temelju snage motora (horsepower), veličine motora (engine.size), gradske potrošnje goriva (city.L.100km), dužine (length) i širine (width) vozila. Primjenjuje se višestruka linearna regresija jer je zavisna varijabla kontinuirana, a koristi se više kvantitativnih regresora.

Eksplorativna analiza

```
library(dplyr)
library(ggplot2)

cars_model <- my_cars %>%
  select(price, horsepower, engine.size, city.L.100km, length, width)

summary(cars_model)

##      price      horsepower      engine.size      city.L.100km
##  Min.   : 5118   Min.   : 48.0   Min.   :1000   Min.   : 4.800
##  1st Qu.: 7775   1st Qu.: 70.0   1st Qu.:1606   1st Qu.: 7.830
##  Median :10295   Median : 95.0   Median :1966   Median : 9.790
##  Mean   :13207   Mean   :103.4   Mean   :2079   Mean   : 9.944
##  3rd Qu.:16500   3rd Qu.:116.0   3rd Qu.:2311   3rd Qu.:12.370
##  Max.   :45400   Max.   :262.0   Max.   :5342   Max.   :18.080
##
##      NA's      :
##      length      width
##  Min.   :358.4   Min.   :153.2
##  1st Qu.:423.7   1st Qu.:162.8
##  Median :439.9   Median :166.4
##  Mean   :442.5   Mean   :167.4
##  3rd Qu.:466.1   3rd Qu.:169.2
##  Max.   :528.6   Max.   :182.9
##
##      theme_minimal()

library(GGally)

ggpairs(cars_model,
        upper = list(continuous = wrap("cor", size = 4)),
        lower = list(continuous = wrap("points", alpha = 0.5, size = 1)),
        diag = list(continuous = wrap("barDiag", fill = "lightblue")))) +
```

'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value 'binwidth'.

Warning: Removed 2 rows containing missing values

```
## Warning: Removed 2 rows containing missing values or values outside the scale range
## ('geom_point()').

## 'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value 'binwidth'.

## Warning: Removed 2 rows containing non-finite outside the scale range
## ('stat_bin()').

## Warning: Removed 2 rows containing missing values
## Removed 2 rows containing missing values
## Removed 2 rows containing missing values
## Removed 2 rows containing missing values

## Warning: Removed 2 rows containing missing values or values outside the scale range
## ('geom_point()').

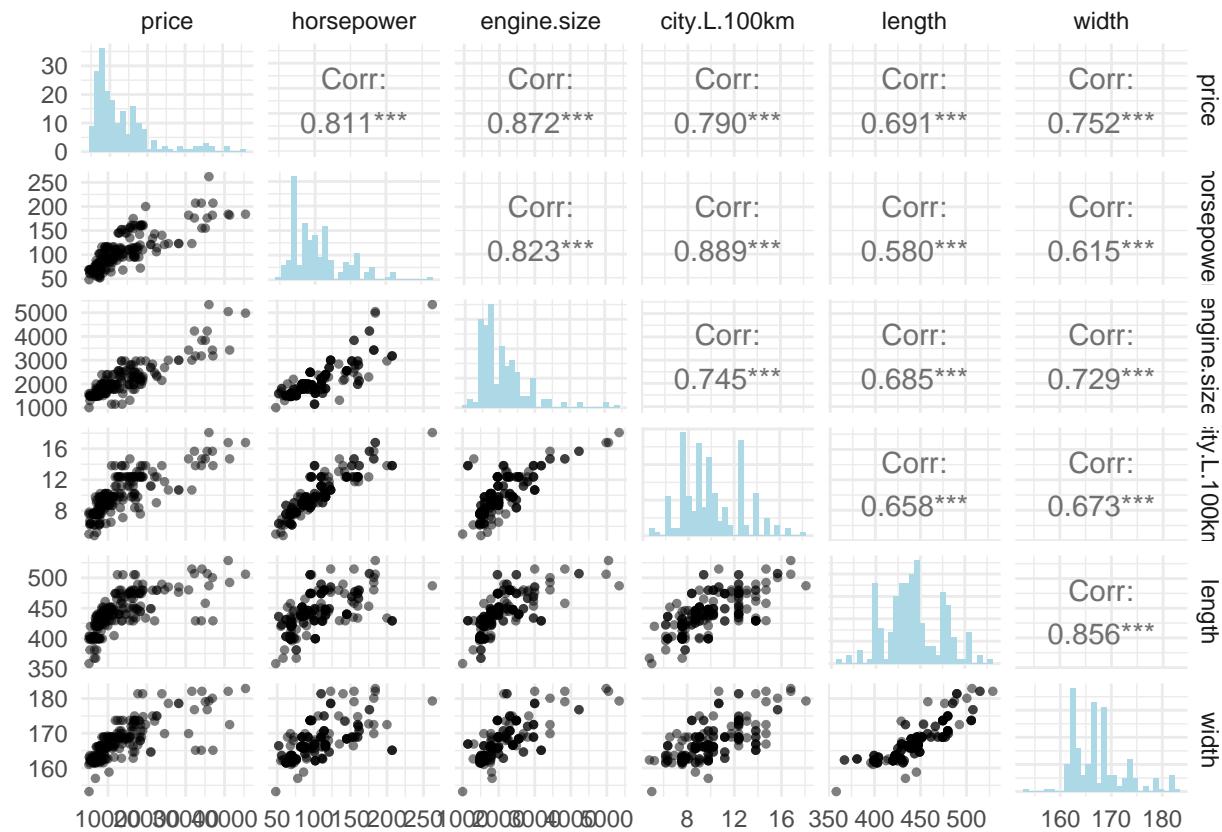
## 'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value 'binwidth'.

## Warning: Removed 2 rows containing missing values or values outside the scale range
## ('geom_point()').

## 'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value 'binwidth'.

## Warning: Removed 2 rows containing missing values or values outside the scale range
## ('geom_point()').

## 'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value 'binwidth'.
```


Višestruka linearna regresija

```
model <- lm(
  price ~ horsepower + engine.size + city.L.100km + length + width,
  data = cars_model
)

summary(model)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = price ~ horsepower + engine.size + city.L.100km +
##     length + width, data = cars_model)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max 
## -8807.3 -1883.0   201.1  1375.1 14115.5 
## 
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)    
## (Intercept) -5.638e+04  1.160e+04 -4.859 2.44e-06 ***
## horsepower   2.348e+01  1.729e+01   1.358  0.17609  
## engine.size  5.848e+00  7.322e-01   7.988 1.22e-13 ***
```

```

## city.L.100km 6.000e+02 2.289e+02  2.621  0.00946 **
## length       -3.442e+00 1.544e+01 -0.223  0.82381
## width        3.024e+02 9.533e+01  3.172  0.00176 **
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3399 on 193 degrees of freedom
##   (2 observations deleted due to missingness)
## Multiple R-squared:  0.8231, Adjusted R-squared:  0.8185
## F-statistic: 179.6 on 5 and 193 DF,  p-value: < 2.2e-16

```

```

model<-lm(
price~ engine.size+width,
data=cars_model
)
summary(model)

```

```

##
## Call:
## lm(formula = price ~ engine.size + width, data = cars_model)
##
## Residuals:
##      Min      1Q Median      3Q      Max
## -7971.4 -2094.5 -309.6 1451.6 15760.5
##
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) -6.507e+04 1.108e+04 -5.874 1.78e-08 ***
## engine.size  8.085e+00 5.565e-01 14.530 < 2e-16 ***
## width        3.672e+02 7.105e+01  5.169 5.73e-07 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3665 on 198 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.7894, Adjusted R-squared:  0.7873
## F-statistic: 371.1 on 2 and 198 DF,  p-value: < 2.2e-16

```

```

model<-lm(
price~ engine.size+city.L.100km+width,
data=cars_model
)
summary(model)

```

```

##
## Call:
## lm(formula = price ~ engine.size + city.L.100km + width, data = cars_model)
##
## Residuals:
##      Min      1Q Median      3Q      Max
## -8999.6 -1911.0    93.4 1349.0 14224.1
##
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## 
```

```

## (Intercept) -5.152e+04 1.061e+04 -4.855 2.45e-06 ***
## engine.size 6.414e+00 5.998e-01 10.693 < 2e-16 ***
## city.L.100km 8.276e+02 1.490e+02 5.553 9.02e-08 ***
## width 2.579e+02 6.910e+01 3.732 0.000248 ***
## ---
## Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3417 on 197 degrees of freedom
## Multiple R-squared: 0.8179, Adjusted R-squared: 0.8151
## F-statistic: 294.9 on 3 and 197 DF, p-value: < 2.2e-16

```

```

model<-lm(
price~ horsepower+width,
data=cars_model
)
summary(model)

```

```

##
## Call:
## lm(formula = price ~ horsepower + width, data = cars_model)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max 
## -8499.7 -2402.9   -86.1  1691.4 15605.5 
##
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)    
## (Intercept) -1.015e+05 1.046e+04 -9.704 <2e-16 ***
## horsepower  1.185e+02 9.394e+00 12.611 <2e-16 ***
## width       6.123e+02 6.586e+01  9.296 <2e-16 ***
## ---
## Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 3913 on 196 degrees of freedom
## (2 observations deleted due to missingness)
## Multiple R-squared: 0.7619, Adjusted R-squared: 0.7595
## F-statistic: 313.6 on 2 and 196 DF, p-value: < 2.2e-16

```

Jednostavna provjera povezanosti regresora

```
cor(cars_model, use = "complete.obs")
```

	price	horsepower	engine.size	city.L.100km	length	width
## price	1.0000000	0.8105331	0.8738902	0.7912969	0.6940555	0.7541672
## horsepower	0.8105331	1.0000000	0.8226605	0.8894963	0.5803396	0.6153860
## engine.size	0.8738902	0.8226605	1.0000000	0.7450069	0.6851805	0.7293491
## city.L.100km	0.7912969	0.8894963	0.7450069	1.0000000	0.6577905	0.6734888
## length	0.6940555	0.5803396	0.6851805	0.6577905	1.0000000	0.8564603
## width	0.7541672	0.6153860	0.7293491	0.6734888	0.8564603	1.0000000

Matrica korelacija koristi se kao jednostavna provjera međusobne povezanosti varijabli. Umjerene korelacije među regresorima ne predstavljaju problem, dok vrlo visoke korelacije mogu ukazivati na redundantne informacije.

Rezultati i interpretacija

Dobiveni koeficijent determinacije iznosi $R^2 \approx 0.82$, a prilagođeni $R^2 \approx 0.81$, što znači da model objašnjava oko 82% varijabilnosti cijene vozila. To ukazuje na snažnu linearnu povezanost između cijene i korištenih regresora.

Pojedinačni regresori pokazuju sljedeće: Veličina i snaga motora te potrošnja statistički značajno utječu na cijenu. Dimenzije također imaju značajan pozitivan utjecaj, što pokazuje da veći automobili imaju veću cijenu.

Snaga motora je nesignifikantna zbog snažne povezanosti s veličinom motora. Vidimo da je p-vrijednosti njegovog koeficijenta velika ($p \approx 0.18$). Dužina je također nesignifikatna, vjerojatno zbog redundantnosti sa drugom dimenzijom veličine - širinom. Vidimo veliku korelaciju između njih te veliku p-vrijednost njenog regresijskog koeficijenta.

Iako korelacijska matrica ukazuje na visku koreliranost između potrošnje i veličine, odnosno snage motor, vidimo da izbacivanjem potrošnje iz modela dobivamo lošiji koeficijent determinacije.

$R_{adj}^2 \approx R^2$ potvrđuje da je model prikladan i da dodavanje novih regresora opravdava svoje mjesto u modelu. Posebice u modelu koji ne uzima u obzir redundantne regresore.

Zaključak

Model objašnjava visok udio varijabilnosti cijene, što ukazuje na snažnu linearnu povezanost između cijene i tehničkih karakteristika automobila. Automobili veće snage, veće veličine i veće potrošnje goriva obično imaju veću cijenu, dok prilagođeni koeficijent determinacije ($R_{adj}^2 \approx R^2$) potvrđuje da je model statistički pouzdan i da nije rezultat pukog dodavanja regresora.

Pitanje 4: Postoji li veza izmedu tipa pogona (prednji vs. stražnji) i tipa karoserije (sedan vs. hatchback)?

Cilj zadatka je utvrditi da li postoji povezanost između tipa pogona (prednji ili stražnji) i tipa karoserije (sedan ili hatchback). Koristimo χ^2 test za neovisnost. Prvo moramo učitati i obraditi naše podatke.

4.1. Unos podataka

Prvo obradimo tablicu tako da maknemo stupce koji nas ne zanimaju i ostavimo one koje trebamo (tip pogona i tip karoserije)

```
data2 = select(my_cars, c("body.style", "drive.wheels"))
```

Za svaki slučaj mićemo podatke gdje je jedna od varijablih nedefinirana.

```
data2 = na.omit(data2)
```

Zatim filtriramo naše podatke tako da ostanu samo oni tipovi pogona i karoserije koje mi koristimo (prednji i stražnji za pogon, hatchback i sedan za karoseriju).

```
#filtrar za tip karoserije
data2 = filter(data2, is.element(body.style, c("hatchback", "sedan")))

#filtrar za tip pogona
data2 = filter(data2, is.element(drive.wheels, c("fwd", "rwd")))
```

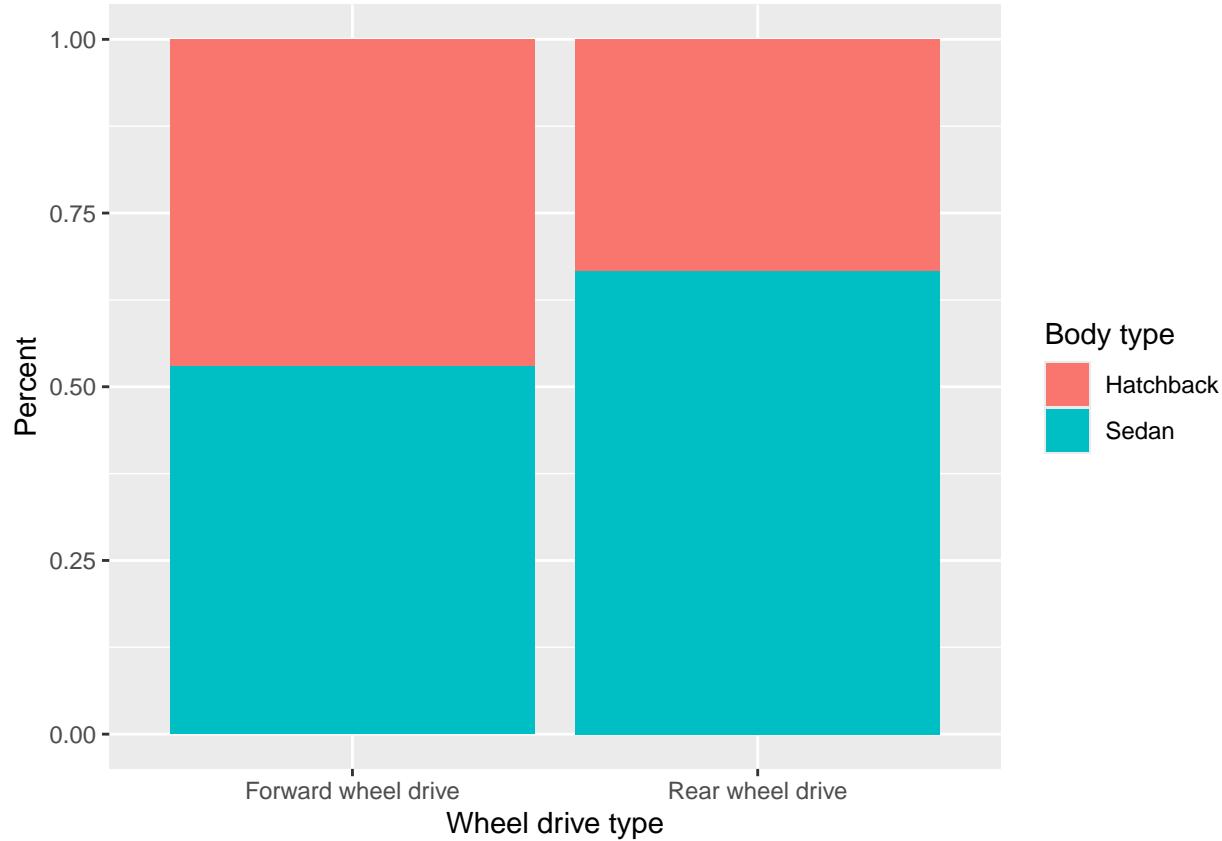
4.2. χ^2 test

Generiramo kontingencijsku tablicu da proučimo podatke i graf za vizualizaciju odnosa podataka međusobno.

```
tab = table(data2$body.style, data2$drive.wheels)
tab

##
##          fwd  rwd
##  hatchback 49  18
##  sedan      55  36

#graf
library(ggplot2)
xx = c(rep("Forward wheel drive", 2), rep("Rear wheel drive", 2))
yy = rep(c("Hatchback", "Sedan"), 2)
tabpl = tab[1:4]
datapl = data.frame(tab)
ggplot(datapl, aes(fill=yy, x=xx, y=tabpl)) +
  geom_bar(position = "fill", stat = "identity") +
  xlab("Wheel drive type") +
  ylab("Percent") +
  scale_fill_discrete(name = "Body type")
```


Vidimo da je jedina prava pretpostavka za χ^2 test (svaka observacija u tablici iznad 5) ispunjena. Druga pretpostavka, isključivost kategorija, implicitno ispunjujemo prema značenju kategorija (npr. auto ne može istovremeno biti hatchback i sedan). Graf nam ukazuje da je moguće da postoji neka povezanost između tipa karoserije i pogona.

Možemo postaviti našu hipotezu:

$$\begin{aligned} H_0 &: o_i = e_i, \quad i = \{1, \dots, k\} \\ H_1 &: o_i \neq e_i, \quad \exists i \\ \alpha &= 0.05 \end{aligned}$$

gdje je k ukupan broj svih kategorija.

Zatim jednostavno napravimo χ^2 test.

```
result = chisq.test(tab)
result

## 
## Pearson's Chi-squared test with Yates' continuity correction
##
## data: tab
## X-squared = 2.2289, df = 1, p-value = 0.1355
```

Vidimo da je dobivena p-vrijednost $> \alpha$.

Zaključak

Prema rezultatu χ^2 testa, ne možemo odbaciti H_0 hipotezu, te nastavljamo pod prepostavkom da su tip pogona i tip karoserije uistinu nezavisni.

Dodatno

Također možemo vidjeti tablicu očekivanih vrijednosti i usporediti sa dobivenim.

Očekivane vrijednosti

```
##  
##          fwd  rwd  
##  hatchback  44  23  
##  sedan      60  31
```

Dobivene vrijednosti

```
##  
##          fwd  rwd  
##  hatchback  49  18  
##  sedan      55  36
```

Vidimo da su vrijednosti zapravo dosta različite (što spada sa relativno niskom p-vrijednost), no ne dovoljno da bi kategorije bile statistički značajno povezane.